

Prima instanță: Judecătoria Buiucani
Aliona Danilov
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău
Ana Panov
Maria Moraru
Anatolie Minciuna

DECIZIE

21 septembrie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ

al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecător:

Iulia Sîrcu

Judecătorii:

Maria Ghervas, Ion Druță

Iurie Bejenaru, Nicolae Craiu

examinând recursul declarat de către Ministerul Educației, împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 16 martie 2016, prin care a fost admis apelul declarat de Pernei Daniel, și casată hotărârea Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău din 16 noiembrie 2015,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Pernei Daniel împotriva Ministerului Educației, cu privire contestarea actului administrativ,

c o n s t a t ă :

La 07 august 2015, Pernei Daniel s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Educației cu privire la anularea deciziei Comisiei Naționale de Examene, procesul-verbal nr.7 din 24 iunie 2015.

În motivarea acțiunii a invocat că, la data de 12 iunie 2015, în calitate de absolvent al Liceului Teoretic „Grigore Vieru” din or. Briceni a susținut examenul de bacalaureat la disciplina matematica.

Ulterior, la 27 iunie 2015 a aflat că lucrarea sa de la examenul de matematică a fost anulată de către Comisia Națională de Examene, fiind eliminat din examenul de bacalaureat, pe motiv că, a copiat răspunsurile testului de la elevul Corneliu Pîslari.

La data de 29 iunie 2015 a depus cerere prealabilă la Ministerul Educației, Comisia Națională de Examene, prin care a solicitat anularea deciziei Comisiei Naționale de Examene cu privire la anularea lucrării sale la proba de examen la disciplina matematică, însă la 12 iulie 2015 a primit prin intermediul oficiului poștal un răspuns semnat de către vicepreședintele Comisiei Naționale de Examene, prin care cererea sa a fost respinsă.

Relatează că, potrivit acestui răspuns, rezultă că, lucrarea sa de la disciplina matematică, a fost anulată din motivul că a scris testul de examen în afara sălii de examen, după finalizarea probei de examen, făcându-se trimitere la pct.144 lit. (c) din Metodologia de organizare și desfășurare a examenelor de bacalaureat, pentru anul școlar 2014-2015, aprobată de Ministerul Educației prin ordinul nr. 1118 din 31 octombrie 2014, care prevede că, în cazul în care fraudă, comisă de către candidat, este constatată după încheierea examenului de bacalaureat, Comisia Națională de Examene modifică rezultatele, în sensul că respectivul candidat este declarat eliminat din examen.

Consideră reclamantul că, cele relatate de Comisia Națională de Examene în răspunsul său, nu corespunde realității, deoarece săvârșirea unei asemenea fraude este imposibilă, desfășurarea examenului fiind strict monitorizată.

Atât pe parcursul examenului, cât și după finalizarea acestuia careva abateri sau încălcări a regulilor de desfășurare a examenului nu au fost sesizate, iar lucrarea sa a fost transmisă Comisiei Republicane de Evaluare, fiind evaluată cu un număr de puncte suficient pentru a primi o notă de promovare.

Solicită reclamantul, admiterea acțiunii, anularea deciziei Comisiei Naționale de Examene, procesul-verbal nr.7 din 24 iunie 2015, prin care a fost anulată lucrarea lui Pernei Daniel la disciplina „matematică” și a fost eliminat din examenul de bacalaureat, ca fiind ilegală în fond.

Prin hotărârea Judecătorei Buiucani, mun. Chișinău din 16 noiembrie 2015, acțiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 16 martie 2016, s-a admis apelul declarat de Pernei Daniel, casată hotărârea Judecătorei Buiucani, mun. Chișinău din 16 noiembrie 2015, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care acțiunea a fost admisă. S-a anulat decizia Comisiei Naționale de Examene, procesul-verbal nr.7 din 24 iunie 2015, privind anularea lucrării lui Pernei Daniel de la proba de examen la disciplina „matematică” și eliminarea lui de la examenul de bacalaureat. S-a încasat din contul Ministerul Educației în beneficiul lui Pernei Daniel cheltuielile de judecată suportate pentru asistență juridică, în mărime de 2700 lei.

Temei de admitere a apelului și casare a hotărârii instanței de fond, Curtea de Apel Chișinău a indicat că, nu au fost prezentate careva probe pertinente și admisibile ce ar demonstra fraudarea examenului de bacalaureat de către Pernei

Daniel, la disciplina „matematica”, sau intervenirea acestuia asupra lucrării sale în afara sălii de examen cu rezolvări peste semnul „Z”.

Invocând ilegalitatea deciziei instanței de apel, la data de 18 mai 2016, Ministerul Educației a contestat-o cu recurs, solicitând casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 16 martie 2016 cu menținerea hotărârii Judecătorei Buiucani, mun. Chișinău din 16 noiembrie 2015.

În motivarea cererii de recurs a indicat că, instanța de apel nu a examinat cauza sub toate aspectele, aplicând eronat cadrul legal în speța dată, emițând o decizie cu încălcarea legislației în vigoare.

În opinia recurentului, instanța de fond corect a respins acțiunea, iar instanța de apel eronat a dispus casarea hotărârii primei instanțe, deoarece a examinat cauza în mod superficial în raport cu regulile și legislația ce guvernează litigiul în cauză, fapt ce a dus la adoptarea unei soluții greșite.

Mai susține recurentul că, decizia în cauză a fost emisă cu încălcarea flagrantă a prevederilor legale cu aplicarea eronată a acestora, depășirea de către instanța ierarhic inferioară a mandatului său la judecarea acțiunii, formarea unei atitudini preconcepționate defavorabile împotriva recurentului și favorabile lui Pernei Daniel.

Instanța de apel eronat a stabilit faptul admiterii acțiunii, limitându-se numai la expunerea pur declarativă a temeiurilor ce au stat la baza casării hotărârii instanței de fond, fără a face trimitere la legislația în vigoare ce corelează situația de fapt și de drept din speță și în genere cu temeiul anulării deciziei Comisiei Naționale de Examine, procesului-verbal nr.7 din 24 iunie 2015, prin care a fost anulată lucrarea lui Daniel Pernei la proba de examen la disciplina „matematică” și a fost eliminat de la examenul de bacalaureat.

Totodată, instanța de apel anulând decizia Comisiei Naționale de Examine, procesul-verbal nr. 7 din 24 iunie 2015, s-a pronunțat și asupra drepturilor altor persoane deoarece în decizia nominalizată au fost vizate mai multe acțiuni întreprinse nu doar în privința intimatului, dar au fost anulate și lucrările de examen și ale altor 10 candidați.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din actele cauzei se constată că, decizia motivată a Curții de Apel Chișinău din 16 martie 2016 a fost expediată în adresa părților la data de 01 aprilie 2016 (f.d.81).

Recursul a fost depus la data de 18 mai 2016. Astfel, instanța de recurs menționează că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul în interiorul termenului de două luni.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii

acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La 07 iulie 2016, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimatului Pernei Daniel copia cererii de recurs declarată de Ministerul Educației, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței.

La data de 05 august 2016, reprezentantul intimatului Pernei Daniel – Iurii Guzun, prin intermediul oficiului poștal a depus referință în care a indicat că, sânt neîntemeiate argumentele recursului privind neglijarea de către instanța de apel a Metodologiei de organizare și desfășurare a examenului de bacalaureat, anul școlar 2014-2015, aprobat prin ordinul Ministerului educației nr. 1118 din 31 octombrie 2014, deoarece aplicarea acestei metodologii nu exclude obligația organelor competente să confirme faptul săvârșirii unei fraude la susținerea examenelor de bacalaureat, precum și vinovăția oricărei persoane în săvârșirea acesteia, prin probe veridice și concludente, care nu au fost prezentate.

Consideră intimatul ca fiind declarative și contravin materialelor cauzei afirmațiile recurentului precum că probele prezentate demonstrează vinovăția intimatului în fraudarea examenului, care nu au fost apreciate corect de către instanța de apel, deoarece înregistrarea video a examenului și lucrarea de examen a lui Pernei Daniel nu demonstrează în nici un fel faptul comiterii fraudei. Mai indică reprezentantul intimatului că, nici un angajat al Centrului de Bacalaureat care a fost implicat la desfășurarea examenelor în cauză, nu a fost sancționat disciplinar sau în alt mod, ceea ce denotă faptul lipsei unei fraude.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 24 august 2016, recursul declarat de Ministerul Educației, s-a considerat admisibil

În conformitate cu art. 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În conformitate cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat, care urmează a fi admis cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și remiterea pricinii spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Conform art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărîrea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărîrea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

Potrivit art. 241 alin. (1) și alin. (5) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească adoptă hotărîrea în numele legii. În motivare se indică circumstanțele pricinii, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța.

Obiectul acțiunii în prezenta cauză constituie decizia Comisiei Naționale de Examine, expusă în procesul-verbal nr.7 din 24 iunie 2015, prin care a fost anulată lucrarea la proba de examen la disciplina „matematica”, în privința lui Pernei Daniel cu eliminarea acestuia din examenul de bacalaureat.

Comisia Națională de Examine a decis anularea lucrării lui Pernei Daniel deoarece în urma verificării testului de matematică a constatat intervenirea cu rezolvări peste semnul „Z” după finalizarea examenului și în afara sălii de examen (f.d.34).

Concluzionând despre temeinicia acțiunii, în decizia supusă recursului instanța de apel a indicat că nu a fost prezentată nici o probă pertinentă și admisibilă care ar confirma fraudarea examenului de bacalaureat de către Pernei Daniel.

În conformitate cu art. 130 alin. (3) și (4) din Codul de procedură civilă, fiecare probă se apreciază de instanță privitor la pertinența, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea pricinii. Ca rezultat al aprecierii probelor, instanța judecătorească este obligată să reflecte în hotărîre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele.

Contrar normei de drept enunțate Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează că, în decizia sa, instanța de apel a omis să se pronunțe asupra înregistrării video de la examenul de bacalaureat care a fost prezentat și anexat la materialele cauzei de către Ministerul Educației la examinarea cauzei în primă instanță.

Or, din înregistrarea audio și procesul-verbal al ședinței instanței de apel din 16 martie 2016, reprezentantul Ministerului Educației s-a expus și a dat explicații referitor proba prezentată – înregistrarea video a examenului de bacalaureat, menționând că, din înregistrarea video se vizualizează doar intervenirea pe text de către Pernei Daniel la itemii 1, 2 și 3. A completat datele la itemii 4 și 10 și a manifestat intenția de a rezolva item-ul 5 și 7, iar la itemii 6, 7, 8, 9, 11 și 12 nu s-a intervenit. Din aceste motive se denotă că completările la itemii respectivi au fost făcute ulterior în afara sălii de examen.

Totodată, instanța de apel a indicat că, deși pârâțul Ministerul Educației s-a referit la o expertiză prin care s-ar demonstra intervenirea în afara sălii de examen de către Pernei Daniel, în lucrarea de bacalaureat, un asemenea act nu a fost prezentat, motiv din care fraudarea examenului nu a fost probată.

În acest sens instanța de recurs relevă că, conform art. 117 alin. (1) din Codul de procedură civilă, probe în pricini civile sînt elementele de fapt, dobîndite în modul prevăzut de lege, care servesc la constatarea circumstanțelor ce justifică pretențiile și obiecțiile părților, precum și altor circumstanțe importante pentru justa soluționare a pricinii.

Iar conform alin. (2) al aceluiași articol, în calitate de probe în pricini civile se admit elementele de fapt constatate din explicațiile părților și ale altor persoane interesate în soluționarea pricinii, din depozițiile martorilor, din înscrisuri, probe materiale, înregistrări audio-video, din concluziile experților.

Prin urmare, la examinarea cauzei în ordine de apel, instanța de apel este obligată de a verifica circumstanțele, raporturile juridice stabilite în hotărîrea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, va aprecia probele din dosar și cele prezentate suplimentar de către participanții la proces.

Deoarece, din înregistrarea video a examenului de bacalaureat este imposibil de a stabili cu certitudine itemii la care Pernei Daniel a intervenit pe parcursul examenului, instanța de apel urmează de a dispune efectuarea unei expertize a înregistrării video, cât și a testului de bacalaureat întru elucidarea și constatarea tuturor aspectelor relevante la speța în cauză.

Mai mult ca atât, în procesul-verbal al Comisiei Naționale de Examene este indicat despre inițierea unei anchete de serviciu. Însă, la materialele cauzei lipsesc materialele acestei anchete de serviciu și rezultatele investigației (f.d.34).

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție mai menționează că, instanța de apel dispunând anularea deciziei Comisiei Naționale de Examene, procesul-verbal nr.7 din 24 iunie 2015 nu a reflectat în decizia sa admiterea sau respingerea tuturor argumentelor invocate de pârâțul Ministerul Educației, lăsându-l într-o stare de incertitudine, acesta fiind în situația de a invoca că nu a fost auzit.

Pe când instanțele judecătorești naționale sînt obligate să-și motiveze soluțiile și concluziile, să furnizeze toate răspunsurile la întrebările care sînt pertinente pentru rezultatul procesului și necesită un răspuns special în hotărîre.

În cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit la cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt

se va considera o încălcare a art. 6 parag.1 din C.E.D.O. (Hotărârea Curții Europene din 09.12.1994 pronunțată în cauza Hiro Balani împotriva Spaniei).

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că hotărârile judecătorești pronunțate nu satisfac standardele procedurale ale legalității și temeiniciei unui act judecătoresc, omisiune care nu poate fi corectată de către instanța de recurs la examinarea pricinii în ordine de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de către Ministerul Educației, a casa integral decizia Curții de Apel Chișinău din 16 martie 2016, cu remiterea pricinii spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea pricinii, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și reexaminând pricina, să emită o decizie legală și întemeiată, respectând dreptul părților la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Ministerul Educației.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 16 martie 2016, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Pernei Daniel împotriva Ministerului Educației, cu privire contestarea actului administrativ, cu remiterea pricinii spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecători.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,

Judecătorul:

Iulia Sîrcu

Judecătorii:

Maria Ghervas

Ion Druță

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu